Krepšinis Lietuvai niekada nebuvo tik sportas

Laimonas TAPINAS

Rašydamas šią apžvalgą dar nežinau, kokius – aukso ar sidabro – medalius Lietuvos krepšininkai parsiveža iš Europos čempionato. Žinau tik viena – svarbiausias praėjusios savaitės politinis įvykis buvo fantastiškas mūsų rinktinės pasirodymas Atėnuose.

Lietuvai krepšinis niekada nebuvo tik sportas. Nei 1937 ir 1939 metais, kai mes gyvenome be atplėšto Vilniaus, netrukus praradome ir nepriklausomybę, ir niekas mūsų nei gynė, nei užtarė. Ir tik iš Europos krepšinio čempionatų grįždavome nenugalėti, su iškelta galva. Dar daugiau krepšinis mums reiškė sovietmečiu, ypač kai „Žalgirio" vaikinai ėmė pliekti nenugalimąją CASK, arogantišką komandą, kuri turėjo simbolizuoti armijos ir visos SSRS jėgą ir galybę. Dieve mano, kas tuomet dėjosi Lietuvoje!.. Žmonės sėdėjo prilipę prie televizorių ir gėrė valerijoną, kad išlaikytų širdis. Pažįstama akušerė pasakojo, jog nėščios moterys klinikose kentėjo skausmus, bet meldė nevežti jų į operacines, kol nesibaigs rungtynės...

Kas šiandien išmatuos, kiek mūsų krepšininkai prisidėjo, kad atėjo Atgimimas, buvo nušluota socializmo santvarka, o vėliau tūkstančiai žmonių stojo ginti savo nepriklausomybės Sausio 13-ąją?

Šiandien šie vyrai ne tik iškovojo medalius. Jie akivaizdžiai parodė mums, susiskaldžiusiems, dejuojantiems, kaltinantiems kitus dėl savo šiukšlino kiemo, jog galima Lietuvai padaryti kažką didelio ir gero, nelaukiant už tai net simbolinio atlyginimo. Juk Š.Marčiulioniui, A.Saboniui, A.Karnišovui, R.Kurtinaičiui tikrai nestinga nei garbės, nei pinigų. Po sunkaus sezono jie galėjo ilsėtis kokiame nors Bahamų kurorte, o ne treniruotis tvoe du mėnesius, kaip tai padarė, sakysim, kitas NBA milijonierius D.Schrempfas, atsisakęs žaisti už Vokietiją... Ar būtume galėję smerkti A.Saboną, iškankintą danties ir ausies skausmų, ištinusio veido, dvi dienas neprarijusį nė kąsnio, jeigu jis būtų atsisakęs eiti į aikštelę? Bet jis neatsisakė. Arvydas ir jo draugai žaidė už Lietuvą, ir jiems tai buvo ne tuščias garsas.

Jie ne tik žaidė krepšinį. Jie mums parodė, kaip reikia profesionaliai ir pasiaukojamai dirbti, nugalint nuovargį, ambicijas, silpnumą. O juk matėme, kad ir rungtynėse su Graikija, ir su Rusija, ir su Kroatija mūsiškiams ėmė stigti oro, apleisdavo jėgos. Fizinės, bet ne dvasinės. Ir mūsiškiai 5 prieš 10 laimėdavo pirmiausia psichologiškai, suvokdami, kad privalo padaryti tai, ką reikia padaryti.

Dabar minutėlei persikelkime į kitą vietą, kur žaidžia kita Lietuvos rinktinė, bet kur net salės oras persisunkęs pykčiu ir neapykanta. Turbūt jau supratote, kad kalbu apie Lietuvos Seimą. Jo nariai iš skirtingų „komandų" nesėda prie vieno stalo net srėbti barščių.

Susitikę lifte, tuojau šoka vienas kitą įžeidinėti ir pašiepti. Bet liūdniausia, kad šitie mūsų išrinkti „žaidėjai" šitaip elgiasi ir balsavimo salėje, stengdamiesi sužlugdyti, sugadinti geriausią įstatymą, jeigu jį parengė politinis konkurentas. O juk

įstatymo, teks mums... Žiūrėjau į mūsų krepšininkų žaidimą Atėnuose ir galvojau, – juk jie turbūt irgi turi savo politines pažiūras, simpatijų ir antipatijų. Kas būtų, jeigu krepšininkai imtų aiškintis savo santykius aikštelėje?

Dešimt dienų viso pasaulio laikraščiai, televizijos stotys kalbėjo apie šaunius vyrus iš Lietuvos. Manau, kad mūsų valstybės prestižui krepšininkai padarė daug daugiau nei dešimtys politikų ir ambasadorių, minančių užsienio valstybių vadovų kabinetų slenksčius. Jau nekalbu apie kai kuriuos opozicionierius, kurie, patekę į tarptautinį simpoziumą, juokina klausytojus savo pranešimais, kaip Lietuvoje baisu, kaip stinga demokratijos, nes valdžioje, matote, sėdi ne jie, o anie...

Ir kokia laimė, kad turime ir kitokius ambasadorius, mūsų krepšininkus. Jie skynė pergales prieš trejus metus Barselonoje, jie sublizgėjo šiandien Atėnuose.

Ir kas žino, gal koks jaunas daktariukas, tik praėjusią savaitę iškilmingai gavęs diplomą, pažiūrėjęs Europos krepšinio čempionatą, vis dėlto pasijus esąs lietuvis, reikalingas Lietuvai. Ir iškraustys lagaminą važiuoti dirbti į Saudo Arabiją ar Emyratus, kur susiruošė ne vienas mūsų diplomantas. Bet ir krepšininkai už pinigus žaidžia užsienyje? Taip, žinoma, bet yra skirtumas tarp Š.Marčiulionio, A.Sabonio, kurie užsienyje garsina Lietuvą, padeda jai materialiai, ir operos dainininkės, primos, kuri Amerikoje nešioja turtingos senės naktipuodžius ir taip panaudoja savo talentą...

Aš vis dėlto tikiu, kad vaikiukai, kurie vakar Pilviškiuose ar Vilniuje išplėtę akis žiūrėjo krepšinį, buvo išdidūs ir laimingi dėl to, ką jie matė. Ir galbūt nutarė užaugę Lietuvai irgi padaryti ką nors gera...

Žvilgsnis į kitus laikraščius

Stabiliai – į dugną

„Respublika" išspausdino redakcijos komentarą „Stabilizacija":

„Stabiliai beveik po 15–20 procentų kasmet mažėja žemės ūkio produkcijos gamyba. Nors realus darbo užmokestis šalies ūkyje gegužės mėnesį, palyginti su balandžiu, padidėjo 3,6 proc., bet stabiliai lieka mažesnis negu Latvijoje ir Estijoje.

Stabiliai, veik po 18 procentų per pusmetį, didėja nusikaltimų skaičius.

Stabiliai kasmet trumpėja Lietuvos žmonių amžius. Pavyzdžiui, vyrai pas mus gyvena 12–14 metų trumpiau nei Vokietijoje ar Švedijoje. Kasmet vyro amžius stabiliai trumpėja 1 metais.

Stabiliai, veik trečdaliu, kasmet didėja vandens, elektros, dujų kainos. Antai nuo gegužės 1 dienos vienas kubinis metras dujų maistui ruošti jau kainuoja 60 centų.

Visi maisto produktai, išskyrus baltus kiaušinius, kas mėnesį brangsta, bet stabiliai, kas mėnesį, auga ir atlyginimai. Bet plyšys tarp kainų ir uždarbio gi plečiasi, ir plyšin nugarma visi uždarbių didėjimai. Stabiliai.

Stabiliai su užsieniu pasirašomos įvairios sutartys ir stabiliai kasmet, kas mėnesį, kas savaitę didėja dolerių skolos. Lietuva jau turi milijardą dolerių skolos. Stabiliai peršama mintis, kad tai ne tragedija, o normalus kiekvienos valstybės gyvenimo reiškinys.

Šiai valdžiai skolos tikrai ne tragedija – jos liks ant kitos Vyriausybės pečių, kita vertus – juk tas skolas mokės ne valstybė, o jos piliečiai, galbūt mūsų vaikai, gal anūkai, bet, atrodo, teks ir proanūkiams".

Pirmas atsitikimas – tai gaisras Šaukėnų miestelyje. Sodžių gyventojai atvežė kuklią paramą tik padegėliams katalikams; žydams nedavė. Tuo tarpu Kuršėnų, Kurtuvėnų, Vaiguvos, Kelmės, Šiaulių žydai atvežė didžiausius vežimus, prikrautus visokio maisto ir drabužių, kuriuos padalijo padegėliams – kaip žydams, taip ir katalikams.

Kitas atsitikimas įvyko traukinyje Panevėžys–Šiauliai. Viena moteris pasigedo pinigų ir negalėjo toliau važiuoti į Kauną atsisveikinti su sūnumi, išeinančiu į kariuomenę. Ponios, kalbėjusios lenkiškai apie švietimą, ūkininkai, irgi užsiėmę kalbomis, moters pasiguodimo nenugirdo; verksmą išgirdę, iš tolo tik pasižiūrėjo, pečiais patraukė, rašytojos žodžiais tariant, jie neatkreipė dėmesio į senos bobelės ašaras. Tik viena žydė išėjo iš vagono ir tarp keleivių surinko pinigų bilietui į Kauną ir įteikė juos vargšei moteriškei. Šį atsitikimą rašytoja baigia žodžiais: „Mums, keleiviams katalikams, lygu purvina šluota per akis užtepė, bet nė vienas neparaudome..."

Striptizas – irgi menas

„Slowo Wilenskie" rašo apie Vilniaus naktinių klubų šokėjas:

„Aušra kelis kartus išvažiuodavo į Vakarus. Ji mano, kad ten striptizo šokėjai dirbti žymiai lengviau.

– Ten publika mūsų darbą vertina kaip normalų. Tuo tarpu Lietuvoje nusirenginėjimas prieš publiką laikomas nepadoriu. Betgi jeigu nebūtų norinčių ateiti į tokias vietas, tai jų ir nebebūtų, – sako Aušra, – Mūsų visuomenė dar mažai civilizuota. Kai kurios klube šokančios merginos irgi nežiūri rimtai į savo darbą, tai joms lyg koks žaidimas. Mielas veidukas ir gražus kūnas – šito užtenka lietuviškai